



บทที่ 1

บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเกิด การแก่ การเจ็บ และการตาย เป็นธรรมชาติของชีวิต การเกิดเป็นเบื้องต้น ความตายเป็นเบื้องปลายของชีวิตแต่ละคน (เสฐียรโกเศศ 2505:1) ปัจจุบันมนุษย์สามารถควบคุม การเกิดให้ เกิดหรือไม่ให้เกิดได้ตามความเหมาะสมและความต้องการได้ แต่ในเรื่องของความ ตายมนุษย์ไม่สามารถควบคุมได้ ความตายจะเกิดขึ้นเมื่อใดไม่มีใครรู้ได้ โดยเฉพาะในสังคม ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนมีอัตราเสี่ยงในการตายสูง และด้วยเหตุที่ความตาย เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เกิดขึ้นมาและเป็นจุดสุดท้ายของชีวิต ดังนั้นประสบการณ์ของชีวิตแต่ละคนคง ได้พบกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความตายเป็นบ้าง บางคนอาจประสบกับความตายของบุคคลใกล้ชิดหรือ บุคคลที่เป็นที่รักของตน บางคนอาจประสบกับความตายของบุคคลที่เคยรู้จักคุ้นเคยหรือได้รับทราบ ข่าวเกี่ยวกับเรื่องความตายของบุคคลอื่น ๆ ความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องความตายของบุคคลต่างๆ ย่อม แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความผูกพันระหว่างผู้ตายกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยเฉพาะถ้าผู้ตายและ ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่มีความผูกพันกันมาก ความเสียใจ เศร้าโศก และทุกข์ใจในความตายที่เกิดขึ้นย่อมมี มาก นอกจากนี้ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่จะมีความหวาดกลัว วิตกกังวล ในเรื่องความตาย ทุกข์ใจ ไม่แน่ใจ ว่าความตายคืออะไรกันแน่ และความตายจะมีถึงตนเมื่อไร พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่น- วิจิตรวราณปริชา ได้บันทึกหนังสือวิจิตรวราณปริชาธรรมานุสรณ์ (กรมหมื่นวิจิตรวราณปริชา 2507: 219) กล่าวถึงเรื่องความหวาดกลัวและสะดุ้งกลัวต่อความตายของคนเรานั้น เป็นเพราะได้รับ คำสอนสืบกันมาแต่โบราณว่า เป็นสิ่งที่น่ากลัวที่สุดและเป็นทุกข์เวทนาอันเผ็ดร้อนร้ายแรงอย่างสาหัส

ในอดีตที่ผ่านมา การพูดเรื่องความตายในสังคมไทยถือว่าเป็นเรื่องไม่ดี และ ปีน มุทุกันท์ (2499:361-366) กล่าวว่า "ความตายเป็นทุกข์ เพราะเราต้องจำใจตาย คือใจจริง เรายังไม่ยอมตาย แต่เกิดจะตายขึ้นมาทั้งๆ ที่ยังไม่ยอมตาย เราต้องจำใจตายนี้คือทุกข์ ดังนั้น วิธีที่จะแก้ทุกข์ เพราะเรื่องตายไม่มีวิธีใดดีกว่าเรารู้เรื่องตายให้มาก" เป็นเรื่องไม่เป็นมงคลไม่ ควรพูด ความตายจึงถูกสงวนถูกปกปิดไว้ให้เป็นความลับที่มีมนต์ลอลดมา (พระภิกษุชยานุโก 2520:10) ในขณะที่เดียวกันประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วัดกับบ้านมีความผูกพันกันมาก คนไทยจะให้เห็นประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนาที่เกี่ยวกับความตาย มีประสบการณ์และคุ้นเคย กับประเพณีรวมทั้งพิธีกรรมต่างๆ ด้วย ถ้าจะกล่าวถึงเรื่องความตายในสังคมไทย ก็จะมองเพียง

ภาพการจัดงานศพเท่านั้น แท้จริงแล้วความตายมิได้เกี่ยวข้องกับเพียงแต่การจัดงานพิธีศพตามลัทธิศาสนาที่ผู้ตายนับถือ และทำให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจทุกข์ใจในกลุ่มญาติสนิท ดังที่กล่าวข้างต้นก็หาไม่ แต่ผลที่ตามมาจากความตายมีมากมาย ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมรดก หนี้สิน ภาระความรับผิดชอบ เกิดความสูญเสียทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการสูญเสียทรัพยากรมนุษย์ สูญเสียสถานภาพของสังคมและเศรษฐกิจ อันจะมีผลกระทบต่อเนื่องกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียด้านจิตใจ และถ้าผู้ที่ยังอยู่เป็นเด็กได้ประสบกับเรื่องความตายของสมาชิกในครอบครัว ย่อมมีผลกระทบต่อจิตใจและการพัฒนาการทางสมองของเด็ก ซึ่งมอลนาร์-สติคเกิล (Molnar Stickels 1985:234) ได้กล่าวว่า ปฏิกริยาที่เกิดขึ้นในเด็กเกี่ยวกับเรื่องความตายจะมีผลต่ออารมณ์จิตใจ และพัฒนาการทางสมอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเรื่องความตายหรือมรณศึกษา จะมีความสำคัญในเด็กมาก ส่วน ฮาร์ดท (Hardt 1975:96) ได้เสนอแนะไว้ว่า การสอนมรณศึกษาควรเป็นหน้าที่ของโรงเรียน โดยเฉพาะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จะต้องรับภาระเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องความตายนี้

จากการศึกษาถึงหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในข้อที่ 3 ที่กล่าวว่า เป็นหลักสูตรที่ทำให้ผู้เรียนใฝ่ใจแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา ความสำนึกและซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปะ วัฒนธรรม และงานสร้างสรรค์ของมนุษย์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525:8) และรายวิชาในหลักสูตรยังกล่าวถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาความรู้ ความจริงที่เป็นธรรมชาติโดยเน้นเรื่องการเกิด การแก่ และการเจ็บ มีเนื้อหารายละเอียดอยู่ในวิชาสุขศึกษา คหกรรมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะวิชาสุขศึกษาจะเน้นในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตมากในภาวะที่มีการเกิด การแก่ และการเจ็บ แต่ในเรื่องความตายซึ่งเป็นกระบวนการสุดท้ายของชีวิต ไม่มีกล่าวถึงในรายละเอียดเลย และวิทยา นาควัชระ กล่าวว่า "ในการอบรมสั่งสอนเด็กวัยรุ่นนั้น ควรอบรมสั่งสอนในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับสังคมในอนาคตของตัวเอง" (อ้างถึงใน อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ 2528:47-49) แต่ในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้จัดครบตามหลักการที่วางไว้เกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ เพราะความจริงของชีวิตมนุษย์มิได้อยู่เพียงแต่การเกิด การแก่ และการเจ็บเท่านั้น ความตายเป็นความจริงของชีวิต อันเป็นที่สุดที่ทุกคนจะต้องเผชิญในอนาคตและการเผชิญความจริงแห่งชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตมาก ดังที่สุชาติ โสมประยูร (2525:24) ได้ให้แนวคิด 3 มิติ เกี่ยวกับสุขภาพจิตว่า ประกอบด้วย การรู้จักและเข้าใจตนเอง การรู้จักและเข้าใจผู้อื่น และการเผชิญความจริงแห่งชีวิต ดังนั้นการส่งเสริม



สุขภาพจิตโดยการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ จะทำให้คนเราสามารถยอมรับความตายได้อย่างสงบ (สุชาติ โสภประยูร 2529:31) พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาและมีความสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่มีสาเหตุเนื่องมาจากความตายในอนาคตได้ ซึ่งเรื่องของสุขภาพจิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางด้านความตายมากที่สุด

ด้วยเหตุและผลดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในประเทศไทย ยังไม่มีผู้ใดศึกษาวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะได้ทราบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความคิดเห็นและเข้าใจในการเรียนเรื่องคณิตศาสตร์มากน้อยเพียงใด ผลของการวิจัยจะนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องคณิตศาสตร์ต่อไป อันจะได้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อคณิตศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อคณิตศาสตร์ ตามตัวแปรเพศและเขตที่ตั้งของโรงเรียน

#### ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2532 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาของรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั่วประเทศทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อคณิตศาสตร์ได้ทำการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศของนักเรียน และเขตที่ตั้งของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนในเขตเมืองกับนอกเขตเมือง

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ เขตที่ตั้งของโรงเรียน
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อคณิตศาสตร์

### ข้อตกลงเบื้องต้น

1. นักเรียนทุกคนที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ตั้งใจตอบแบบสอบถามด้วยความจริงใจ และถือว่าความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อมรณศึกษา เป็น เช่นนั้นจริงตามที่ตอบแบบสอบถาม

### คำจำกัดความในการวิจัย

1. ความคิดเห็น หมายถึง ท่าที ความรู้สึก ความเชื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมรณศึกษา

2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาของรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการทั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

3. มรณศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องความตาย ความเชื่อทางศาสนา เกี่ยวกับการเกิดและการตาย สาเหตุของความตาย การดูแลสุภาพเพื่อให้มีชีวิตยืนยาว เกณฑ์ ตัดสินความตายทางการแพทย์และกฎหมาย การสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับ เรื่องความตาย การปฏิบัติ ตนได้ เหมาะสมในการเผชิญกับปัญหาเมื่อมีความตายเกิดขึ้น การเตรียมพร้อมสำหรับความตายของตนเองและบุคคลใกล้ชิดทั้งทางด้านจิตใจ เศรษฐกิจ กฎหมาย ประกันชีวิต และประเพณีวัฒนธรรม เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ และเพื่อให้สามารถยอมรับความตายได้อย่างสงบ

4. โรงเรียนในเขตเมือง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองหรืออำเภอเมือง

5. โรงเรียนนอกเขตเมือง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาแบบสหศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมืองหรืออำเภอต่างๆ ในจังหวัดที่ไม่ใช่อำเภอเมือง

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อมรณศึกษา
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนมรณศึกษาในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป